

Saligprisningarna

Jesus undervisar och beskriver händelser och skeenden som borde uppfattas vara en loosers hållningar: fattig i anden, sörjande, ödmjuk, hungrande och törstande efter rättfärdigheten, barmhärtig, renhjärtad, håller fred, förföljs. Matteus, redovisar (Matt 5:1–12)

En looser? Har vi inte goda kristna lärt oss att Jesus berömmar allt detta? Jag säger bara: tänk er en kille som på skolgården förfäktar dessa värden. Han har säkert en mössa som hans morsa stickat. Och foträta skor. Helt klart ett potentiellt mobbingoffer. Ungefär så är villkoren för dem som prisas saliga av Jesus. Aposteln Paulus tydligt – han som hade en mängd meriter som han plötsligt tyckte var ”ren förlust” och kastade på sophögen som något värdelöst. Livet med Kristus var vad som gällde för Paulus: ”Jag vill lära känna Kristus och kraften från hans uppståndelse och dela hans lidanden, genom att bli lik honom i en död som hans ...” (Fil 3:10)

Paulus avrättades i Rom, antagligen på våren år 65. Inte mycket till karriär men väldigt mycket till lärjungaskap och väldiga konsekvenser av hans

liv. Han ska räknas till de intellektuella som förändrat våra tankemönster och villkor i världen. Det ser vi i efterhand. Då kunde man bara se en man som dömts till döden och domen utfördes med ett svärdshugg.

Kan det vara så att söndagsskolans undervisning med färgglada bilder vande oss så vid det som just var färgglad kristendom att vi glömde vad Jesus faktiskt sagt och apostlarna illustrerat? Kristen tro är farlig och utmanar oss att stå med i något som innebär risker, personliga risker, därför att i Kyrkan står Sanningen mot lögnen – och Sanningen utmanar, faktiskt på liv och död. Det är inte bara jublande, uppriktig glädje i lärjungens liv. Korset är nämligen också det ett Kyrkans kännetecken och den som korstecknar sig eller tycker det är vackert när prästen ritar ett kors över församlingen, skulle kunna inse allvaret.

Kyrkans kännetecken

Vi får gå till professorn i Wittenberg, Dr Martin Luther och skriften Om koncilierna och kyrkan (1534). Han beskriver en rätt ecclesia, sancta catholica – och här gäller att förmå sig uppskatta att

Luther gärna använder latinet för att precisera vad han menar:

Det finns alltid på jorden ett heligt, kristet folk, där Kristus bor, verkar och regerar per redemptionem (genom återlösningen), genom nåden och syndernas förlåtelse, och den helige Ande (per vivificationem et sancificationem (genom livgivande och helgelse), genom dagligt avsägande av synderna och förnyelse av livet, så att vi inte förblir i våra synder, utan kan leva ett nytt liv och gå framåt i alla slags goda gärningar och inte i gamla, onda gärningar...”

Alltid – men kanske inte här, tänker jag ett ögonblick för att så bestämma mig för, vad mig angår, så ska det finnas ett heligt, kristet folk också här. Jag uppfattar ju att tron är som en stafett, där min generation tar emot stafettpippen för att springa vår sträcka och räcka den till nästa.

Med Luther reses också anspråket att katoliciteten inte bara är romersk. Där Kristus verkar, och hur det sker preciserar Luther snart, där är det heliga kristna folket och där är en rätt kyrka – ecclesia, sancta catholica.

Ordet

När man predikar Ordet, tror, bekänner och gör efter det – då finns där en rätt ecclesia sancta catholica. Det är förstas här det först bränner till. Om Ordet blir läst, men predikan inte utlägger ordet utan vederlägger det, vad är det då för sammanhang? Om trosbekännelsen inte utsäger något i sak men ska förstås som poesi i betydelsen stämningsskapande ord utan sakinnehåll – är det då Kyrkan vi talar om? För Luther gör klart att Guds ord inte kan finnas utan folk, inte heller kan Guds folk finnas utan Guds Ord. Men om Ordet blir läst om än förkunnelsen är felaktig, finns inte Kyrkan där?

Den deklaration Luther ger, som skulle skapa trygghet kring Ordet, leder oss till allvarliga frågor om när en kyrkoorganisation upphör vara Kyrka. Somliga har besvarat frågan inte bara så, att de lämnar den församling där Ordet inte förkunnas så som det är oss givet utan också sin kyrkotillhörighet. Det sker utan lärostrid. Det är kanske det som är svagheten. Lärostrid betyder att Sanningsfrågan ställs. 300-talet och 1500-talet hade sådana komplicerade strider. Dessa uppgörelser ledde Kyrkan till viktiga ställningstaganden, några

av dem så avgörande viktiga att de räddade innehållet i den kristna tron. Är svagheten just nu att vi undviker sakliga uppgörelser om läran?

Ecclesia verbo Dei generatur, alitur, nutritur, roboratur, sa Augustinus. Luther använder gärna latinet och citerar Augustinus för att säga att Kyrkan föds, vårdas, närns och stärks genom Guds Ord. Här är den glada tilltron till Ordet, som måste prägla Kyrkan. När evangeliet har lästs, kanske prästen i kärlek kysser evangeliet och så mycket av prästens kärleksliv får i alla fall församlingen se. Livskraften i Kyrkan kommer inte genom de fromma medlemmarna utan kommer till medlemmarna genom Ordet. "Föds, vårdas, närns och stärks", det är sammanfattningen vad Ordet gör med Kyrkan.

Dopet

Där dopets heliga sakrament enligt Kristi ordning, lärs, tros och brukas, där finns Kyrkan. Dopet är "ett offentligt tecken och en dyrbar relik, genom vilken Guds folk helgas", skriver Luther. Offentligt – man kan se när någon döps och höra vad som sägs och det finns alltid dopvittnen med. Relik – för dopet ligger liksom i en relikgömma

inom mig. I dopet blev jag Guds barn – återfödd och förnyad genom Den Helige Ande. Dopet är Guds gåva till mig. Är jag döpt, är jag med i Kristi Kyrka.

Men finns Kyrkan om människor bara slentrianmässigt begär dop för sina barn för att det är ett så fint sätt att ta emot barnet? Människors brist på tro, kan inte göra vare sig att dop eller Kyrkan inte skulle finnas. En annan sak är att Kyrkan måste handla med dopets sakrament så ansvarigt att människors ser vilken dyrbarhet det är. Det handlar i sin tur om hur de döpta ser på sitt dop och gestaltar det. Det behövs inte mer än en som firar sitt dop med att bjuda arbetskamraterna på tårta på sin dopdag för att skapa nya perspektiv på och samtal om vad dopet är. Bara som ett exempel, Helge. Doppastoral är det som en församling skriver ihop men det pastorala handlandet kring dopet kan lika mycket vara vad en kyrkokristen gör av sitt dop och sin glädje över att vara döpt.

Nattvarden

Där altarets heliga sakrament rätt förvaltas, tros och tas emot efter Kristi instiftelse, där är Guds folk, Kyrkan. Nattvarden är också ett offentligt

tecken och en dyrbar relik, precis som dopet. Det syns när man tar emot sakramentet och det göms bokstavligen under människors hjärtan.

Luther upprepar rätt ofta det som är Kyrkans ställningstagande från 300-talet mot Donatus. Han ville hålla rent mot biskopar och präster som lämnat över Kyrkans böcker till den romerska, hedniska staten under förföljelsetider, böjt sig för maktens krav, helt enkelt. Bara biskopar och präster som stått pall, kunde man ta emot sakramentet från, menade Donatus. Kyrkan avvisade donatismen. "Bli inte förvillad av frågan om den man som förvaltar sakramentet är helig eller inte", skriver Luther. Och finns det hemliga syndare i församlingen kan de inte vanhelga Guds folk – för de är hemliga. Annorlunda blir det med uppenbara syndare, som Kyrkan tillrättavisar och helgar – eller visar bort om de avvisar tillrättavisningen (Matt 18:17)

I de stora kyrkotraditionerna ligger uppmärksamheten inte på det subjektiva, på känslor och stämningar, utan på det objektiva. Där man ser sakramentet förvaltas i rätt bruk, var då viss om att Guds folk finns där. "Viss om" betyder övertygad om, med vetskap om.

Nycklarna

Där du ser synder förlätas, offentligt eller enskilt, så vet, att Guds folk finns där.

Poängerna är två, dels att det finns synder och att det kristna folket inte är en samling perfekta människor utan människor som behöver förlåtelsen och där man kan se synder förlätas, och oftast syns det i högmässans början, kan man veta att Guds folk finns där.

Hur det blir om syndabekännelse och förlåtelse ställs på undantag, är mera tveksamt. Syndfrihetsläror kan leda väldigt galet, som vi ser från ett antal sekter där sektledarna i syndfrihetens namn unnar sig både det ena och det andra.

Förlåtelsen är en klenod, skriver Luther. Genom förlåtelsen är det som Anden "åter helgar fallna syndare och genom vilken de kristna därmed bekänner, att de är ett heligt folk under Kristus i denna värld." Syndabekännelsen och förlåtelsen blir ett tecken på helighet. Det förtjänar att upprepas. Det heliga folket under Kristus i denna värld är förlåtelsens folk och Kyrkans nycklar, de som Kristus lämnat henne, löser upp syndens bojor.